

Nr 15.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om upphävande av 27 kap. 16 § rättegångsbalken samt 229 § utsökningslagen; given Stockholms slott den 13 januari 1933.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till lag om upphävande av 27 kap. 16 § rättegångsbalken samt 229 § utsökningslagen.

GUSTAF.

K. Schlyter.

Förslag

till

Lag

**om upphävande av 27 kap. 16 § rättegångsbalken samt 229 §
utsökningslagen.**

Härigenom förordnas, att 27 kap. 16 § rättegångsbalken samt 229 §
utsökningslagen skola upphöra att gälla.

Denna lag skall träda i kraft den 1 juli 1933.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementens ärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 23
december 1932.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden
NOTHIN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG,
EKMAN, SKÖLD.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Schlyter, anför:

»Enligt 27 kap. 16 § rättegångsbalken skall, då i besvärsmål hovrätt meddelat utslag, däröver klagan må föras, kungörelse om utslaget införas i allmänna tidningarna. Jämlikt 229 § utsökningslagen skall kungörelse utfärdas jämväl då i utsökningsmål sådant utslag meddelas. Närmare föreskrifter i fråga om kungörelse, som här avses, meddelas enligt båda lagrummen av Konungen. Bestämmelserna i detta ämne återfinnas i kungörelsen den 29 november 1901 (nr 109 sid. 1) angående införande i allmänna tidningarna av uppgifter om vissa av hovrätterna meddelade utslag i besvärsmål. Enligt denna kungörelse skall från envar av rikets allmänna hovrätter i slutet av varje vecka till allmänna tidningarna insändas uppgift å de utslag i besvärsmål, vilka av hovrätten under veckan meddelats, därifrån likväl undantagna utslag i lagsökningsmål och andra utslag, över vilka klagan ej må föras. Uppgiften skall beträffande varje mål innehålla 1) namnet å klaganden i hovrätten eller, där klagan är förd av flera, å en av dem, 2) namnet å klagandens motpart, där sådan finnes, eller, i händelse av flera motparter, å en av dem, 3) vilken domstol eller annan myndighet som meddelat det överklagade utslaget, 4) dagen då det överklagade utslaget meddelats samt 5) dagen för hovrättens utslag. Om hovrätten under någon vecka icke meddelat något sådant utslag, som kungörelsen avser, skall uppgift därom jämväl avsändas till allmänna tidningarna. Uppgift, varom nu är fråga, skall i allmänna tidningarna införas första måndagen efter det uppgiften blivit från hovrätten avsänd eller, om denna dag är en helgdag, nästföljande söckendag. Kostnaderna för ifrågavarande kungörelseförfarande bestridas av medel från ordinarie förslagsanslaget till skrivmaterialier och expenser, ved m. m. under andra huvudtiteln.

Bestämmelserna om ifrågavarande kungörelseförfarande hava tillkommit i samband med lagen den 14 juni 1901 om ändring i vissa delar av

rättegångsbalken och lagen samma dag om ändring i vissa delar av utsökninglagen. Genom dessa lagar upptogos dels i 27 kap. 10 § rättegångsbalken dels ock i 189 § (nuvarande 223 §) utsökninglagen stadganden av innehåll att förklaring över besvär i hovrätt finge i betalt brev med allmänna posten till hovrätten insändas.

Vid granskning inom högsta domstolen av de lagförslag, som lågo till grund för 1901 års lagstiftning, hemställde högsta domstolen beträffande stadgandet i 27 kap. 10 § (i lagförslaget 7 §) rättegångsbalken, att då det torde vara mindre lämpligt att i vanliga rättegångsmål part medgäves att genom allmänna posten meddela sig med domstolen, den i förevarande paragraf intagna bestämmelsen, att förklaring finge genom allmänna posten till hovrätten insändas, måtte utgå. I fråga om stadgandet i 189 § (i lagförslaget 186 §) utsökninglagen yttrade tre ledamöter av domstolen följande:

I överensstämmelse med vad vid 27 kap. 7 § rättegångsbalken hemställts, syntes jämväl det i förevarande paragraf föreslagna stadgande, att förklaring finge med allmänna posten till hovrätten insändas, böra utgå. Särskilt medförde i fråga om de utsökningsmål, vari talan mot hovrätts utslag kunde hos Konungen fullföljas, ett sådant stadgande en ganska tvivelaktig fördel för förklaranden, enär, därest han i stället för att i hovrätten anlita kommissionär, insände sin förklaring med posten, det i regeln skulle inträffa, att han finge kännedom om hovrättens utslag först efter det tiden för fullföljd av talan däremot vore ute.

I anledning av vad sålunda förekommit inom högsta domstolen föreslog vederbörande departementschef i propositionen i ämnet till 1901 års riksdag, att föreskrifter om kungörelse i allmänna tidningarna rörande utslag av hovrätt skulle upptagas dels i 27 kap. 16 § rättegångsbalken dels ock i 195 § utsökninglagen, vilket senare lagrum efter de år 1912 genomförda ändringarna i utsökninglagen motsvaras av nuvarande 229 §. Departementschefen anförde därvid:

Högsta domstolen hade funnit det mindre lämpligt, att i vanliga rättegångsmål part finge genom allmänna posten meddela sig med domstolen. Då enligt gällande lag, som av förslaget härutinnan lämnats orubbad, part ägde att för ingivande av en utav honom undertecknad förklaring betjäna sig av bud, som ej ägde laga fullmakt, vore det svårt att inse, vad som från principiell ståndpunkt skulle kunna invändas mot att låta parten för ifrågavarande ändamål anlita postverket. Vid motsvarande bestämmelse i den föreslagna 186 § utsökninglagen hade mot här avsedda medgivande riktats jämväl den anmärkning, att detsamma bleve av tvivelaktig nytta för förklaranden, ity att denne, om han i stället för att anlita kommissionär insände förklaringen med posten, i regel komme att få kännedom om hovrättens utslag först efter det tiden för fullföljd av talan däremot vore ute. Denna anmärkning syntes emellertid allenast böra föranleda införande av en föreskrift därom, att då i besvärsmål hovrätt meddelat utslag, varöver klagan finge föras, kungörelse om utslaget ofördröjligen skulle införas i allmänna tidningarna. Komme en dylik föreskrift till stånd, torde det med fog kunna förväntas, att genom den

enskilda tidningspressen eller annorledes underrättelse om utslaget skulle utan större besvär eller kostnad för parten komma honom tillhanda.

I detta sammanhang må anmärkas, att i hovrätternas arbetsordningar upptagits stadgande därom, att det åligger vederbörande expeditionshavande (notarie) att i enlighet med de närmare bestämmelser, hovrätten äger utfärda, angående expedierandet av hovrättens domar, utslag eller andra beslut eller av kommunikationsresolutioner eller förelägganden rörande felande protokoll och vadebevis ofördröjligen genom meddelande, som avsändes med posten, eller eljest bevisligen underrätta part, som i hovrätten iakttagit inställelse eller hos hovrätten framställt anhållan att erhålla dylik underrättelse, eller, därest part i hovrätten inställt sig genom ombud eller för handlingars ingivande anlitat annan, den person, som för parten senast i hovrätten tillstädeskommit.

I yttrande i anledning av en promemoria angående statsverkets expens-kostnader, vilken avgivits av den innevarande år för budgetbehandlingen tillsatta särskilda *granskningsnämnden*, har *Svea hovrätt* — med för-mälan att dess årliga kostnader för all för hovrättens räkning utförd annonsering belöpte sig till omkring 2,500 kronor — framhållit, att en icke oväsentlig besparing å expensanslaget skulle kunna vinnas genom upphävande av stadgandet i 27 kap. 16 § rättegångsbalken, vilket enligt hovrättens mening torde sakna betydelse.

Göta hovrätt har i yttrande över samma promemoria anfört bland annat:

Hovrättens kostnader för annonsering avsåge till allra största delen kungörelser angående meddelade utslag; och belöpte sig kostnaderna för dessa kungörelser till omkring 1,500 kronor om året. Det kunde med fog ifrågasättas, om detta kungörande i Post- och Inrikes Tidningar fyllde någon egentlig uppgift. Det förekomme ej i vademål men skulle ske i besvärsmål i full utsträckning, även för den händelse båda parterna inställt sig i hovrätten och finge särskilt meddelande om utslaget. I sist-nämnda fall vore kungörandet i Post- och Inrikes Tidningar onödigt. För att vinna det med kungörandet åsyftade ändamålet, nämligen att part skulle få kännedom om utslaget, vore det säkerligen mycket effektivare, om det i hovrätternas arbetsordningar stadgades skyldighet för vederbörande expeditionshavande att om utslag eller beslut underrätta även part, som ej inställt sig i hovrätten, därest hans adress vore känd eller kunde utrönas. I detta sammanhang erinrade hovrätten om skyldigheten för domhavande att avsända underrättelse enligt kungörelsen den 30 april 1925 angående underrättelse i visst fall till part rörande av domstol meddelat uppskovsbeslut. Genom borttagandet av berörda kungörande skulle göras en avsevärd besparing, för samtliga hovrätter troligen uppgående till minst 5,000 kronor årligen. Samtidigt skulle det, därest expeditionshavandens skyldighet att särskilt underrätta part om utslag eller beslut utvidgades på av hovrätten förut angivet sätt, vara bättre sörjt för att parten finge kännedom om hovrättens utslag eller beslut i målet.

Hovrätten över Skåne och Blekinge har i sitt utlåtande i anledning av granskningsnämndens promemoria icke yttrat sig angående kungörandet

av hovrätternas utslag. Det må emellertid här anmärkas, att då inom hovrätten den 10 oktober 1912 behandlades förslag om införande i arbetsordningarna av förut omförmälda stadgande rörande skyldighet för expeditionshavande att lämna underrättelse till part, fyra ledamöter funno dylikt meddelande böra tillsändas jämväl uteblivna parter, varjämte två ledamöter funno det böra ifrågasättas, huruvida icke meddelande lämpligen borde lämnas jämväl till part, som icke iakttagit inställelse i hovrätten, oberoende av huruvida anhållan därom framställts eller icke.

I anledning av vad Svea hovrätt och Göta hovrätt sålunda anfört, har jag låtit inom departementet upprätta dels förslag till lagar om upphävande av 27 kap. 16 § rättegångsbalken och 229 § utsökningslagen dels ock förslag till kungörelser om ändrade bestämmelser i fråga om den vederbörande expeditionshavande (notarie) i hovrätt åliggande skyldigheten att om hovrättens domar med mera underrätta part. I sistnämnda hänseende har föreslagits, att sådan underrättelse skall avsändas samma dag införande sker i vederbörlig anslagsbok samt att underrättelse om hovrättens domar och utslag jämväl skall tillställas part, som ej inställt sig i hovrätten, därest partens adress framgår av handlingarna i målet.

Över dessa förslag hava utlåtanden inhämtats från *hovrätterna*, varjämte *styrelsen för Sveriges advokatsamfund* beretts tillfälle att inkomma med yttrande i ärendet. Hovrätterna hava icke haft något att erinra mot att ifrågakomna lagrum i rättegångsbalken och utsökningslagen upphävdes. En dylik åtgärd har jämväl tillstyrkts av advokatsamfundets styrelse, som ansett kungörelseförfarandet i allmänna tidningarna sakna praktisk betydelse såväl för allmänheten som för advokaterna. Vidare hava hovrätterna tillstyrkt den föreslagna utvidgningen i fråga om underrättelseförfarandet i hovrätterna. I samband härmed hava Svea hovrätt och hovrätten över Skåne och Blekinge föreslagit, att vederbörande i underrätter och länsstyrelser måtte åläggas att göra sig underrättade om parternas postadresser och anmärka dessa i handlingarna i målet. Förslag i samma riktning har jämväl väckts av advokatsamfundets styrelse. Tidpunkten för underrättelsernas avsändande hava hovrätterna av anförda skäl funnit böra bestämmas till den dag då domen, utslaget eller beslutet gives. Beträffande parter som hava gemensam talan har det syntts Göta hovrätt tillfyllest, att en av dem erhåller underrättelse varom nu är fråga.

*Departements-
chefen.*

Det i 27 kap. 16 § rättegångsbalken och 229 § utsökningslagen föreskrivna kungörelseförfarandet torde numera icke motsvara något praktiskt behov. Att part med ledning av ifrågavarande kungörelser i Post- och Inrikes Tidningar förskaffar sig kännedom om att hovrätten meddelat utslag torde knappast förekomma. Vid bestämmelsernas tillkomst synes man hava räknat med att ortspressen i skilda delar av landet genom kun-

görelserna skulle erfara att avgöranden träffats i mål av lokalt intresse. I regel torde dock de enskilda tidningarna tillgodose sitt behov av nyhetsmaterial härutinnan genom abonnemang å lokala nyheter hos någon pressbyrå, vars medarbetare med ledning av hovrätternas anslagsböcker hålla sig underrättade om utslagens meddelande. För övrigt må anmärkas, att det allenast torde bliva ett relativt ringa antal av de i hovrätternas kungörelser upptagna utslagen, som genom ortspressen kommer till vederbörande parter kändedom.

Ett bibehållande av kungörelseförfarandet synes sålunda icke påkallat av hänsyn till den rättssökande allmänheten. Jag finner mig därför böra förorda, att kungörandet av utslagen, vilket åsamkar statsverket ej obetydliga kostnader, upphör. Emellertid är med nuvarande skriftliga process i överrätterna ett underrättelseförfarande av stort värde för de rättssökande, och bestämmelserna i detta ämne — vilka såsom hittills torde kunna inrymmas i hovrätternas arbetsordningar — böra tydligen avse alla mål och ej såsom nu endast vissa grupper av mål.

En lösning av frågan enligt de förut omnämnda departementsförslagen innebär — förutom ekonomiska fördelar — jämväl ökade möjligheter för parter, vilka av olika skäl icke ansett sig böra iakttaga inställelse i hovrätten, att få vetskap om att avgöranden träffats i dem berörande mål. En i hovrätternas arbetsordningar föreskriven underrättelseplikt avseende jämväl utebliven part kan icke sägas medföra några olägenheter ur arbetssynpunkt, då det ökade arbete, som härigenom kommer att läggas å vederbörande expeditionshavande, torde bliva tämligen obetydligt. Med nutida betryggande postgång föreligger knappast någon risk, att vederbörande part icke kommer att nås av expeditionshavandens meddelande.

Mot förslaget att i det fall, där flera parter hava gemensam talan, underrättelse skall sändas till allenast en av dem, har jag ingenting att erinra. En sådan bestämmelse står i överensstämmelse med föreskriften i 1901 års kungörelse att, i händelse flera klagande eller motparter finnas, i uppgiften till allmänna tidningarna namnet å endast en klagande eller motpart skall uppgivas. För vinnande av största möjliga praktiska nytta av det föreslagna underrättelseförfarandet synes i samband med upphävandet av 27 kap. 16 § rättegångsbalken och 229 § utsökningslagen föreskrift av Kungl. Maj:t böra meddelas därom, att vid vederbörande under rätt anteckning till protokollet skall ske angående parternas postadresser, en åtgärd som redan nu praktiseras vid flera underdomstolar.»

Föredraganden uppläser härefter inom justitiedepartementet upprättat förslag till *lag om upphävande av 27 kap. 16 § rättegångsbalken samt 229 § utsökningslagen* av den lydelse, bilaga¹ till detta protokoll utvisar, samt hemställer, att lagrådets yttrande över förslaget måtte för det i

¹ Denna bilaga, vilken är lika lydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här uteslutits.

§ 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda
hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Ragnar Kihlgren.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 9 januari 1933.

Närvarande:

justitieråden ALEXANDERSON,
EKLUND,
regeringsrådet ASCHAN,
justitierådet GREFBERG.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 23 december 1932, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets yttrande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag om upphävande av 27 kap. 16 § rättegångsbalken samt 229 § utsökningslagen*.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Ernst Leche.

Lagrådet lämnade förslaget utan anmärkning.

Ur protokollet:

Ragnar Kihlgren.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13
januari 1933.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden
UNDÉN, NOTHIN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, VENNERSTRÖM, LEO,
ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Schlyter, anmäler lagrådets den 9 januari 1933 avgivna yttrande över det den 23 december 1932 till lagrådet remitterade förslaget till *lag om upphävande av 27 kap. 16 § rättegångsbalken samt 229 § utsökningslagen*; därvid föredraganden hemställer, att förslaget, som av lagrådet lämnats utan anmärkning, måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom proposition föreläggas 1933 års riksdag till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till innevarande års riksdag skall avlåtas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

H. Stefenson.